

ДЬУЛУРҢАН

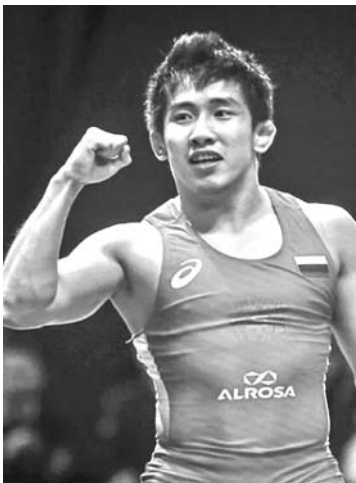
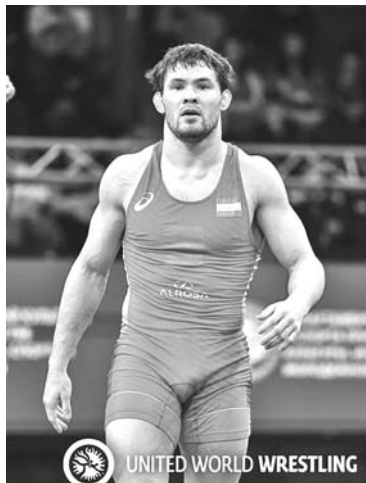
Париж-2024

Сарсынныттан — Олимпиада

От ыйын 26 күнүттэн Парижка сайынны Олимпийскай ооньнуулар сабаланаалар. Бу, түүрт сылга биридэ ытыллар улахан тэрээнингэ Саха спордун биэс иитиллээччитэ кыттарга бэлэмнэнэр.

PARIS 2024

Тустууктар **Владимир Егоров** Хотугу Македонияттан, **Георгий Окороков** Австралияттан, **Виктор Рассадин** Таджикистантан, **Айаал Лазарев** уонна марафонна **Сардана Трофимова** — Кыргызстантан. Олимпиада көнүл тустууга күрэхтэниитэ атырдык ыйын 8–10 күннэригэр буолар. Онтон дыахталлар марафонна сүүрүүлэрэ Ооньнуулар бүтэһик күннэригэр — атырдык ыйын 11 күнүгэр ытыллар. Билигин спортсменнарбыт бары анал эрчилииини бара сылдыаллар. Бары даҕаны улахан спорка улахан үөрүйэхтээх, ситиһиилээх спортсменнар. Айаал Лазаревка бу үһүс Олимпиадата буолар. Бу бэйэтэ, ураты ситиһии. Олимпийскай ооньнууларга сүүмүрдээһин хайдах курдук ыараханын бэйэбит билэбит, мээһэ киһи кыттыбат. **Сардана Трофимова** өссө ааспыт Ооньнууларга кыттыан сөптөөх этэ да, политика ороонон — кыттыбакка хаал-

быта. Уоннаабылар киһи-аймах спорка сүдү тэрээһинигэр бастакы кыттыылара. Билгэлээһин быһытынан спортсменнарбыт бары даҕаны олимпийскай мэтээлгэ суоттаналлар, күүстээхтэр ахсааннарыгар киирэллэр. Ону барыта Олимпиада тыһына уонна спортсменнарбыт бэйэлэрин дылоуолара быһаарыаҕа. Өссө Беларусьтан тустуук **Арыйаан Тютрин** Олимпиадаҕа кыттар путёвканы ылбытын үрдүнэн, политикаҕа сыбаан, кини оннугар **Владимир Егоровы** киллэрдилэр. Мань тэнэ МОК биһиги дзюдоисткабыт **Надежда Татарченконы** Ооньнууларга кыттарга көнүл биэрбитэ эрээри, Россия дзюдоһа хамаандата Парижка барартан эрдэ аккаастаммыта. Санатан этгэххэ, быйыгы Олимпийскай ооньнуулар — аан дойдутаагы быһы-майгы хаһаангытааҕар даҕаны сыгырхайан турар кэмгэр ытыллар. Арҕаанны дойдулар уонна Аан дойдутаагы олимпийскай

кэмтитэт (МОК) куомуннаһан баран, Россия уонна Беларусь хамаандаларын Олимпиадаҕа киллэрбэттилер. Ол да буоллар, гимнэ уонна былааҕа суох кыттыыга Россия уонна Беларусь биридиилээн спортсменнара зачету таһынан күүстэрин холоуохтара. Олимпиетарбытыгар ситиһиилээх кыттыны баҕарабыт! Биир өтүнэн ылан көрдөххө, Саха сириттэн Олимпиадаҕа биэс спортсмен кыттар, республикаҕа спорт ханнык таһымна турарын көрдөрөр дии саныбын. Саха Республика — Россияҕа физическай култуураҕа уонна спорка биир үчүгэй үлэлээх регионунан буоларын ити чаччылар даҕаны туоһулууллар. Таһымы намтаппакка, өссө үрдүк кирбиилэри ыларга! Саха спордун былааҕын өрүү күөрэчи тутарга!

Петр ПАВЛОВ.

сонуннар ситимнэрэ

Павел Пинигин турнирыгар

От ыйын 17–21 күннэригэр олимпийскай чемпион, аан дойду үс төгүллээх кыайыылааҕа, ССРС спордун үтүөлээх маастара **Павел Павлович Пинигин** аатыгар, “Саха сирин тимир суоллара” тэрилтэ бириһигэр көнүл тустууга уолаттарга бастаан Бүтүн Россиятаагы аһаҕас, онтон норуоттар икки ардыларынаагы турнирдар ытыллан түмүктэннилэр.

Норуоттар икки ардыларынаагы турнирга Кыргызстан, Казахстан, Монголия, Беларусь, Таджикистан уонна Россия уон регионун, ол иһигэр Саха сирин эдэр бөбөстөрө күөн көрүстүлэр. Уон ыйааһынна ытыллыбыт күрэхтэһиигэ биһигиттэн **Антон Голиков** (45 кг), **Александр Соломонов** (48 кг), **Максим Григорьев** (60 кг), **Анатолий Иванов** (71 кг) бастаатылар.

Түһүлгэ бастың бөбөһүнэн Анатолий Иванов ааттанан, киниэхэ П.П. Пинигин анал бириһи туттарда.

ГТО ооньнууларыгар

Бу күрэхтэһии Дальнай Восток Кубогар сүүмүрдиир сыаллаах-соруқтаах ытыллына. Барыта 11 хамаандаттан 125 киһи кыттына.

Кинилэр үөрэнээччилэр, дыахталлар, эр дьон, любителлэр, профессионаллар уонна маастардар туспа бөлөхтөргө араһан күрэхтэстилэр.

“ГТО ооньнууларга-2024” күрэхтэһии сүрүн судьуйатынан **Игнатий Чомчоев** үлэлээтэ. “Кыайыы 50 сыла” Спорт дыбарыаһыгар ытыллыбыт тэрээһингэ **Наталья Мордвинцева**, **Екатерина Беляева**, **Елизавета Григорьева**, **Рустам Мубарак**, **Леонид Сипко**, **Эдуард Павлов** — бэйэлэрин бөлөхтөрүн кыайыылаахтарынан буоллулар.

Владимир Афанасьев кэриэһигэр

Соторугаагыта Саахымат-дуобат республикатаагы кинигэр **Владимир Афанасьев** аатын үйэтитэр саахымакка “Кулунчук” күрэхтэһии ытыллан түмүктэннэ.

Өй күрэхтэһии барыта 121 киһи кыттыыны ылла. Ил Дархан сүрүн бириһин — спутниковой телефону 17 саастаах **Владислав Жирков** ылары ситистэ. Ити курдук, 14-с төгүлүн ытыллар күрэхтэһии түмүгүнэн **Альберт Постников**, **Тимур Яковлев**, **Наталья Михайлова**, **Айтал Павлов**, **Аня Мурунова** ситиһиилээхтик кыттан, анал бириһтэринэн наҕараадаланнылар.

“Дьулурҕан”.

түһүлгэ дуораана

Кыайыыны уйарга уһуйабын...

«Азия оҕолоро» оонньуу кэнниттэн тириэньэрдэр санаалара

Мин бүгүнгү кэпсээним «Азия оҕолоро» оонньууга сана кирибит кикбоксинг дьин көрүнгэ Хагас нэһилиэгин оҕолорун ситиһилэрин туһунан буолуоҕа. Бу көрүнгү Хатаска сайыннарааччы, инники хардыылатааччы РФ спордун маастара, комплекснай единоборствоҕа РФ спордун маастарыгар хандьытаат, тириэньэр, элбэх оҕолоох дьин-кэргэн аҕата, олох үллэр үөһүгэр үрүлүгэ үлэлиир-хамсыыр **Савин Гавриил Михайлович** уонна СӨ үөрэхтээһинин туйгуна, СӨ спордун туйгуна. СӨ кикбоксинга бэдэрээссийэтин бэрэсидиэнэ, СӨ «Гражданской килбиэн» бэлиэ хаһаайына Н.Е. уонна П.Н. Самсоновтар ааттарынан оскуола дириэктэрэ **Слепцов Николай Владимирович** буолаллар.

Гавриил бэлэтээн этэринэн эрчиллэр, дьарыктанар оҕолор хас биридирэ тус-туһунан суоллаахтар-истээхтэр, сыаллаахтар-соруктаахтар, ис-тас кыахтаахтар. Ким баҕалаах, үлэһит, тулуурдаах, дьулуурдаах, кыайыыны да хотторууну даҕаны уйар, сүбэни-аманы ылынар буолууну кытта эппиэтинэстээх ирдэбиллээх буолууну, бэйэтигэр эрэлин уонна тулхадыйбат бэйэтин санаатын кытта сатаан алтыһынарар киһи ситимнээх ситиһилэрэ кыайыы кынагыгар олорсор. Гавриил Михайлович тириэньэр быһыытынан бу этиллибитти мүччү түһэрбэччэ, эрчийэр уолаттарыгар таба көрөн, таба тутан хайа эрэ өтгүн күүһүрдэн, хайа эрэ өтгүн тохтоо түһэн, ортотун булан үрдүк таһымна тахсалларыгар олук ууруу буолар.

Үөрүөхпүт туһугар бу сыал-сорук туолан, «Азия оҕолоругар» кикбоксинга кэлбит 9 мэтээлтэн — 3-һэ Хагас оҕолорун ситиһилэрэ, кыайыылара! Биир нэһилиэк, биир оскуола холугар бэргээхэй ситиһии. Оҕолорбутун кытта билсэбин.

Коля Слепцов — 63 киилээхтэргэ кыһыл көмүс мэтээл хаһаайына. Кикбоксинга Коляны доҕоро, дуобатынан, боксана, кикбоксанан утумнаахтык дьарыктанар, билгин АГАТУ устудьуона Ксенофонт Иванов аҕалыт. Коля бу иннигэр көнүл тустуунан дьарыктана сылды-

быт. Кикбоксинг көрүнгэ кинини ордук умсугуппун. Тоҕо оннугуй дьингэ эппиэтэ манньк буолла:

— *Дьинэ спорт хайа баҕарар көрүнгэ кинини киһи быһыытынан сайыннарар, ол ынан баран, кикбоксига кэлээт даҕаны бу миэнэ эбит дьин санаа кэлбитэ. Бу көрүнгэ илии, атаах, бүттүүн бэйэҥ раунд тухары биир тэтимнэ, биир тыынна кириэн көрөрдүүн-истэрдийин, хамсанар-дьин утарсааччыгын кимэн киллэрбэккин ааһан — атаакалан, кимэн кириэн кыайыы түгэнэ эйиэнэ буоларын ситиһиэхтээхин. Мин санаабар, кикбоксинг дьин эр киһи дьарыктанар көрүнгэ уонна уол оҕо буһан-хатан көмүскэ санаалаах эр киһи буолан тахсарыгар туһалаах. Кыайыыбар махталым тириэньэрбэр, төрөппүттэрбэр, чугас аймактарбар, ыалдыааччыларбар уонна доҕорбор Ксенофонгга анаар.*

Дьэ, дьиннээхтии ситэр-хотор суол аартыгын арыян эрэр уол оҕо санаатын иһиттим дии са-

Бүтүн норуот үөрүүтэ-көтүүтэ, сомоҕолоһуута буолбут «Азия оҕолоро» оонньуу бу да сырыыга саха омук аатын кизн дуолга дорҕоонноохтук ааттатта. Норуот хаһаайыстыбатын бэрт элбэх хайысхатыгар (култуура, спорт, атыы-тугуу, онорон таһаарыы, сырдатыы о.д.а.) ытыллыбыт кизн далааһыннаах бырагыраамалары көрдүбүт-иһиттибит.

наатым, сахалыы сэмэйдик ситиһини, салгыы сайдыыны-үүнүүнү баҕардым. Коля быйыл 9-с кылааһы бүтүрдэ.

«Азия оҕолорун» үрүн көмүс призера **Алеша Алексеев** элбэх оҕолоох дьин-кэргэнгэ улаханнара буолар, сүрдээх дьонун киһи. Ылсыбытын ыһсарар, туппуну ыһыктыбат, эппиэтинэстээх буолууну, ирдэбили өйдүүр, ылынар буолан ситиһиниэ ситимнээх дьин сыаналыыр Гавриил Михайлович.

Онтон **Ян Семенов** бу көрүнгэ икки бастагы уолаттар бачача дьарыктана түспүттэрин кэннэ кэлбит. Ол эрэри, кини номнуо кэлэригэр этэргэ дылы тоҕо, хаһан, ханна дьингэ хардалаах кэлбит буолан сыһыа-байа кыайылар-хотуулар кэлэн испиттэр. Тулуур-дьулуур, түргэн-тарбан хамсаныы, баар балаһыанньаны баарынан сыаналаан быһаарыныыны ылыныы, түгэни куоттарбат буолуу — бу барыта Янга, «Азия

оҕолорун» боруонса призегар баар дьин үөрэ-көтө санаатын үллэстэр Гавриил Михайлович.

Кыайыы биир кыната биллэн туран кинилэри — спортсменнары, тириэньэри өйдүүр-өйүүр дьондор баалларыттан буолар. Манна маннайгынан оҕолор саамай чугас дьоннорун — төрөппүттэрин, эбээлэрин, эбээлэрин, аймактарын ааттыбыт, ол кэннэ бииргэ үөрэнэр оҕолоро, доҕотторо. Өйөөһүн-өйдөөһүн дьин, олаата, оҕолорго баар баҕа санаа, көнүл санаа хангы тыынын күөмчүлээбэккэ кинилэргэ эрэнэн, итэҕэйэн арыллар аартыктар суолларыгар кириэрлэригэр күүс-көмө буолуу. Спорт хайа даҕаны көрүнгэр сайдар-үүнэр, ситиһилэргэ тийэр туһугар үп-харчы күүскэ хамсыыр — айаннара, астару-үллэрэ, хонор-өрүүр сирдэрэ, таҥастара-саптара...

Уолаттар анардас бу сылга Дагестанга, Суздальга, Бурятияга баран кэлиилэрэ, онно тийэн соробор ыйы ыйдаан олоруулар — бу барыта кырата суох суума буолар. Онно сүрүн спонсордар — төрөппүттэр. Ону таһынан Хатаска спорт сайдытыгар хайаан даҕаны ааттаныахтаах, махтал бастыгын ылыахтаах ааттар: «Прогресс» ХЭТ салайааччыта Пинигин Алексей Семенович, «Геден» тутуу тэрилтэтин салайааччыта Антон Бурцев, «ИП А.М. Павлов» салайааччыта Павлов Александр буолаллар.

Уолаттар оскуола үөрэнээччилэрэ буолалларын быһыытынан сүрүн дьарыктара уопсай үөрэхтээһин. Бу түгэнгэ дириэктэр Николай Владимирович үөрэх бырагырааматыттан хаалыта суох ситиһилээхтик

үөрэниигэ анал, туһуламмыт былаанынан үөрэниини, дьарыктаныыны олохтоон уолаттар спорду кытта үөрэҕи этэнгэ алтыһынарар онно да, манна даҕаны улахан тургутуулары дьонунук аастылар. Онно оскуола учууталларыгар махтал тыллара этилиэбин этилиннэ.

Гавриил тириэньэр эриир-дээх-мускуурдаах, мындыр идэтигэр эмискэ, соһуччу кэлбэтэҕэ, кини бу суолга үктэниэн иннигэр бэйэҕэ любитель спортсментан үрдүк таһымнаах, килбиэннээх ситиһилэрдээх, ааттаах-суоллаах спортсмен суолун тэлбитэ, буспуга-хаппыта. Ситии-хотуу өй-санаа үлэтин кытта эт-хаан сайдыыта тэнгэ сайдан ситиһилэр үрдэл буолар. Аны туран спортсмен эрэ барыта тириэньэр буолбата кэпсэл буолбатах, тириэньэр буолуу талаан, дьобур, Айылартан анаммыт анал, үрдүк чизэ. Төһөнөн үрдүк чизэһи даҕаны, соччонон үрдүк ирдэбил, эппиэтинэс, соччонон туппуну ыһыктыбакка, саҕалаабыты бырахпакка, ситиһилибиттэн дуоһуйан тохтоон хаалбакка куруутун иннин дьикки айаннааһын, мэлдьи олох үөһүгэр сылдыыы наада.

Дьэ манньк олоҕу киһи эрэ барыта уйбат. Ситиһиигэ, кыайыыга айан туһунан кэпсэтиигэ манньк дьин эппиэттээх:

— *Кыайыы дьин бастатан туран хотторууну, кыайтарыыны уйууттан саҕаланар. Кыайыыны төһөнөн үлэлэһэн, сонордоһон ылабын даҕаны, соччонон кини амтана минньгэс уонна сыаналанар. Аны кыайыыны-хотууну уйуу дьин өйдөөбүл эмиз баар. Кыайыыны уйуу-хотторууну уйуутааҕар өссө уустук. Онно эрчийэр, дьарыктыыр оҕолорбутун кытта эт-хаан өттүнэн сайдыыны ааһан, өй-санаа өттүгэр эмиз күүскэ үлэлэһэбин. Единоборство эмиз даҕаны уустуктаах, эмиз даҕаны судургу көрүнг. Судургута — барытыгар бэйэҥ эппиэттигин, барыта эн илиин иһигэр. Уустуга дьин, раунд устатын тухары эн соботооххун. Дьэ бу түгэнгэ араас албастары, ньымалары кытта тэнгэ өй-санаа өркөнүн, өй өттүнэн хотууну сатыаххын наада. Онтон хамаанданан оонньууга, кирсигиэ эйигин быһаан ылаахтарын сөп, эн эмиз кими эмэ «хостоон» ылааххын сөп, эбэтэр төттөрүтүн эн сыһыабыттан бүтүн хамаанда хотторуон сөп.*

Түмүкпэр «Азия оҕолоро» оонньууттан кынаттанан сайды суолун тэлээччи аспыт ситиһилээх, кыайыылаах-хотуулаах, сайдылаах дьоннорбут холобурдарынан биһиги уолаттарбыт эмиз этэнгэ олох суолун устун айаннаан иһэллэригэр баҕарыабын уонна муударайтан муударай, мындыртан мындыр маннайгы Бэрэсидьёммитигэр М.Е. Николаевка сүгүрүйүөбүн.

Наталья РУФОВА.
Хатас.

«азия оҕолоро» түмүктэрэ

Саха сирин хамаандатын мэтээллэрэ

YAKUTSK 2024
CHILDREN OF ASIA
8th INTERNATIONAL SPORTS GAMES

«Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынааҕы VIII спортивнай оонньууга Саха сирин эдэр спортсменнара барыта 111 мэтээли, ол иһигэр 29 кыһыл көмүһү, 36 үрүн көмүһү, 46 боруонсаны ылары ситистилэр. Үрдүк ситиһиилэммит оҕолорбутун эбэрдэлибит уонна өссө да төрөөбүт дойдуларын ааттата туралларыгар баҕарабыт. Итиэннэ олохсуйбут үгэһинэн «Дьулурҕан» балаһатыгар кинилэр ааттарын үйэтитэбит.

▲ Хапсабайга чемпионнаабыт Сандал Алексеев.

Чэпчэки атлетика

Сахалыы ыстаныылар: Максим Семёнов — 3 кыһыл көмүс, 1 үрүн көмүс. Марк Никитин — 3 үрүн көмүс. Арылхан Андреев — 2 боруонса. Дария Громова — 2 үрүн көмүс, 1 боруонса, Маргарита Тумакова — боруонса.

Үрдүгү ойуу: Виктория Воробьева — үрүн көмүс.

400 м мэхэйдэрдээх сүүрүү: Владислав Данилов — үрүн көмүс.

«Дружба» эстафета: Владислав Игнатъев, Кристина Степанова — кыһыл көмүс, Виктория Трифонова — үрүн көмүс, Елена Файзулина, Анна Даноленко — боруонса.

Мас-рестлинг

Тимир Луковцев (50 кг), Александр Захаров (60 кг), Роман Тарабукин (80 кг), Арылхан Габышев (+80 кг) — кыһыл көмүс. Саян Саввинов (70 кг) — үрүн көмүс. Владимир Роев (70 кг), Рашид Мусин (80 кг), Степан Попов (+80 кг) — боруонса.

Уус уран гимнастика

Обруч: Саха сирэ — кыһыл көмүс (Полина Гарбуз, Милана Кулагина, Нарыйана Петрова, Елизавета Фадеева, Наталья Никитина), булава — боруонса.

Тхэквондо

Виктория Татаринцева (44 кг) — кыһыл көмүс. Наталья Лазарева (+63 кг), Максим Гавришев (+73 кг) — боруонса.

Дзюдо

Евгения Чесебиева (52 кг), Лейла Неупокоева (52 кг) — боруонса.

Харбааһын

Елизавета Бакулина (200 м кроль) — үрүн көмүс. Полина Григорьева («Дружба» эстафета) — боруонса.

Самбо

Иван Лапушкин (53 кг) — үрүн көмүс. Анастасия Шевченко (47 кг), Дария Шаропова (54 кг), Сахая Корякина (65 кг) — боруонса.

Көнүл тустуу

Ариан Винокуров (44 кг), Никифор Семенов (48 кг) — кыһыл көмүс. Власий Афа-

▲ Мас-рестлингэ бастаабыт Тимир Луковцев уонна Александр Захаров.

насьев (44 кг), Саян Фёдоров (57 кг) — үрүн көмүс. Пантелеймон Софронеев (75 кг), Сардана Куличкина (50 кг) — боруонса.

Гректини-римни тустуу

Владимир Авакян (75 кг) — үрүн көмүс. Мичил Егоров (35 кг), Арлтан Наранов (52 кг) — боруонса.

Сурдо спорт, көнүл тустуу

Александр Никитюк (62 кг) — кыһыл көмүс. Адилет Ефимов (52 кг) — үрүн көмүс. Алгыстаан Колодезников (44 кг) — боруонса.

▲ Охчуттар Кристина Дрозд уонна Владимир Ким.

Футзал

Саха сирэ — үрүн көмүс (Артём Лукин, Илья Гордиенко, Даниил Номоконов, Грач Гаспарян, Константин Разин, Мэргэн Ендонов, Алик Петров, Бабур Бейшенов, Глеб Зырянов, Кирилл Погодин, Владислав Рогов, Дьулустан Каженкин).

Го

Ирина Кралина — үрүн көмүс. Саха сирэ — боруонса (Роман Гушин, Артём Исупов, Ирина Кралина, Радмила Пономарёва). Артём Исупов, Ирина Кралина (пааранан оонньуу) — боруонса.

Бокс

Айсен Неустроев (52 кг) — кыһыл көмүс. Милена Моркан (46 кг) — үрүн көмүс. Алина Аммосова (54 кг), Виктор Захаров (46 кг), Артур Севергин (52 кг), Данил Сафонов (70 кг) — боруонса.

Кураш

Карина Сикалиева (44 кг) — кыһыл көмүс. Георгий Чивадзе (83 кг), Евгения Чесебиева (57 кг) — үрүн көмүс. Вероника Нестерова (57 кг), Иван Попов (42 кг), Магомет-Али Кукумов (71 кг) — боруонса.

Алыш

Александра Филиппова (45 кг) — кыһыл көмүс. Милена Гаврилова (50 кг), Данил Пинигин (60 кг), Ирина Кейметина (40 кг) — үрүн көмүс. Алёна Иванова (40 кг) — боруонса.

Хапсабай

Сандал Алексеев (50 кг), Олег Кононов (55 кг) — кыһыл көмүс. Эйнар Максимов (62 кг), Марк Антонов (45 кг) — үрүн көмүс. Ильдар Птицын (50 кг), Айхаан Кривошапкин (+62 кг) — боруонса.

Буулдьанан ытыы

Валерия Винокурова, Николай Яковлев (паара, пневматической винтовка) — кыһыл көмүс. Николай Яковлев (винтовка), Виктория Ераскумова (ШП-60) — үрүн көмүс. Виктория Ераскумова, Константин Петров (паара, пистолет), Афанасий Егоров (винтовка) — боруонса.

«Дьулурҕан». Петр ПАВЛОВ. хаартыскаҕа түһэригэ.

▲ Тустуук Ариан Винокуров тренердэрин кытта.

Кикбоксинг

Аман Иванов (45 кг), Ярослав Габышев (51 кг), Айаал Поскачин (54 кг), Николай Слепцов (63,5 кг) — кыһыл көмүс. Машади Гусейнов (51 кг), Маркел Саввинов (48 кг), Дьулусхан Яковлев (57 кг), Алексей Алексеев (60 кг) — үрүн көмүс. Роман Кобышев (54 кг) — боруонса.

Обунан ытыы

Кристина Дрозд, Владимир Ким (паараҕа) — кыһыл көмүс. Саха сирэ — боруонса (Кристина Дрозд, Светлана Колодезникова, Айыына Васильева).

Стендэбэ ытыы

Данил Копылов (Трап-125), Айна Кириллина (Трап-125), Арылхан Петров (Скит С-125), Саян Константинов, Амилия Сидельникова (пара С-75+75) — кыһыл көмүс. Саян Константинов (Скит С-125), Амилия Сидельнико-

түһүлгэ дуораана

Дойду чөмпүйэнэтигэр улахан ситиһии

«Дьэ кэргэн сылыгар» Таатта Ытык Күөлүн олохтоохторо Снежана, Альберт Варламовтар уочараттаах кыайыны ситистилэр.

Снежана Дмитриевна: «Дойду тэбэр сүрээбэр от ыйын 12–14 күннэригэр ытыллыбыт бэтэрээннэр икки ардыларыгар сүүрүүгэ үс кыһыл көмүс, биир үрүн көмүс мэтээллэри ылан, чөмпүйөн үрдүк аатын ылар ситистэ. Ол эбэтэр, ба-

стакы күн кыайы өрөгөйүн үстэ төхтөрүйэн ылбыт буоллахпытна, иккис күн Альберт биэтэксэ иккис кэлэн, эбии кыайыны сурунна. Бу улахан чөмпүйэнээккэ барыта 70 эригийэнтэн, ДНР ааҕан туран, 675 кыттааччы сүүрдэ. Тыһааһыннаах сүүрүүгэ Москва — 2618,95, Московский уобалас — 2466,23, Челябинский — 2460,81, Татарстан — 2460,81, Нижегородский уобаластар — 2257,00, Саха сирэ — 2212,15, Вологодский уобаластар — 2113,73 көрдөрүүнү биэрдилэр. Саха сирэ барыта 30 мэтээллээх: 6 кыһыл көмүс, 12 үрүн көмүс, 12 бороунса.

Кыайы чэпчэкилик кэлбэт, күн аайы дьяныардаах дьарык, уһун тыын, элбэх килэмэтир, кыайыны аҕалар. Дьарыктытын күннээҕи түбүкүтүн, тэрилтэҕэ үлэни кытта тэннэ тутубут. Бу чөмпүйөнээт олохпут биир умнуллубат түгэнинэн буолар», — дээн төлөпүөнүнэн сырдатта. Сүүрүүнэн дьарыктанар дьэ кэргэн уһун тыыннаах сүүрүктэринэн биллэллэр. Кинилэр ааттара улуус саҥа кэмин успуордун устуоруйатыгар үгүстүк ааттанар. Чөл олобу тутуһар дьэ кэргэн улууспут биир бигэ турукта-

ах, доруобай эйгэлээх дьэ кэргэнэ буолар. Кэргэнниилэр успуордунан эрэ бииргэ дьарыктамматтар, кус көнүлэ кэллэ эрэ бииргэ кустуулар, балыктыылар, ону аһан иккиэн улахан булка кытта хаамаллар. Ыал ийэтэ кэпсириинэн, куска, тайаха анаан анал саалардаах эбит. Үлэҕэ, успуорка тэннэ хаамар олохтоох-дьаһахтаах Варламовтар ааттара инникитин даҕаны сүүрүү түһүлгэтигэр ааттана турдун.

Вера КАНАЕВА.
Таатта.

ааҕааччы санаата

Кини киирсиилэрин анаан көрөр, киниэхэ ыалдьар этибит

«Дьулурҕан» хаһыакка «Сэдэх хаартыска сэһэнэ» дээн ааптар Федот Соловьев — биллиилээх боксер, учуонай Юрий Семенович Луковцев туһунан ахтыгытын ааҕан баран, сэнээрии быһыгытын бэйэм санаабын суруйуохпун баҕардым.

...1967 сыллааха Ньурба бөһүөлөгэр Ленинскэй оройуон боксаҕа бастакы аһаҕас республикатааҕы турнира ытыллыбыта. Онно Сунтаар, Бүлүү, Ньурба оройуоннарыттан, СГУ студентнарын уонна Дьокуускай куораттан боксердар Саха АССР хамаандатын сүрүн тренерэ Арсен Петров салаалатынан кэлэн кытан, күрэхтэһии таһымн улаханньк үрдэппиттэрэ.

Биһиги, Маалыкай оскуолатын сана бүтэрбит, Саха АССР үтүөлээх тренерэ Александр Александрович Агеев үөрэнээччилэрэ: Николай Дмитриевич Иванов, кэнники Чуумпу акыйааннааҕы флот элбэх күрэхтэһиилэригэр бириистээх миэстэлэри ылбыт күүстээх, бастакы разрядтаах боксер буола үүммүт, очолорго кэскиллээх спортсмен уонна мин — оройуон хамаандатын сүүмэрдиир түмсүүтүгэр Ньурбаҕа эрчиллэ сылдыбыһпыт.

Биир үтүө күн гостиницаҕа биһиги олохтор хоспутугар Сунтаартан кэллим дээн республика биллиилээх боксера, Саха сирин чемпиона, республика чизин элбэхтик көмүскэбит Юрий Луковцев киирэн кэлбитэ. Юрий Семенович ол кэмнэ СГУ бүтэһик курсун студена, Сунтаар оройуонун Тойбохой нэһилиэгэр биллиилээх педагог Г.Е. Бессонов оскуолатыгар диплом иннинээҕи практикатын бара сылдыар этэ. Ол иһин күрэхтэһии саҕаланыа биир нэдиэлэ эрдэ кэлэн, Ньурба боксердарын кытта бэлэмнэммитэ.

Опыттаах, элбэх ситиһиилээх спортсмены кытта биир хоско олохторбут быһыгытын үчүгэйдик билсиппит. Кини кэпсээнигэр бокса туһунан элбэх саҕаны билсиппит. Юрий

Семенович биһиэхэ, эдэр спортсменнарга бокс киирсиилэригэр хайдах бэлэмнэнэн рингэҕэ киирэр туһунан, кини өйдүүргына быһаарбытын, кэпсэбитин өйдүүбүн. Биһиги, доҕорбунаан Колянын кинини тутта сөбүлээбиппит, кини киирсиилэрин анаан баран көрөр, киниэхэ ыалдьар этибит.

Күрэхтэһиибит саҕаланна. Табаарыһым Коля бастакы киирсиитин кыайан баран, иккис эргииргэ республика биир күүстээх боксера Р.Алексеевката тэн киирсиигэ очконан хотторбута.

Мин 54 киилэҕэ икки утарсааччыбын хотон баран, финалга аагырбыт боксер, спорт мастарын нуорматын толорбут Юрий Федоровка очконан хотторон, иккис миэстэни ылбытым.

Юрий Луковцев 67 киилэ ыйааһынна бастакы киирсиилэригэр Дьокуускай куорат, СГУ күүстээх боксердарын В.Филипповы, А.Иванову холкудук кыайталаан финалга тахсыбыта. Финалга кинини утары Саха АССР 1967 сыллааҕы чемпиона, «Спартак» ДСО Россиятааҕы сэбиэтин финалиһа, норуоттар икки ардыларынааҕы турнирга иккис миэстэлээх Сунтаар спортсмена Василий Ананьев тахсар. Биһиги Колябытынаан Юрий Семеновичпытыгар ыалдыабыт. В.Ананьев сыты, күүстээх охсууларынан утарылаһааччыларыгар бокуой биэрбэккэ тобута сынһан хототтуур этэ.

Мин өйдүүрбүнэн, В.Ананьев киирсии саҕаланаатын кытта Юрий Луковцевка, харса суох бэйэтин сөбүлүүр охсууларынан элбэхтик охсутаалан барбыта. Юрий ыксаабакка, кэннинэн чуғуйбакка утары бар-

быта уонна хас биирдии охсууга илиитин тоһуйан буолбакка, аһан, көмүскэнэн баран эптиттир, эбэтэр утары көрсөр охсууларынан табыгалаабыта. Ол курдук, тэтимин тохтоппоко утары охсууга ынгырар тактикаһын эрдээхтик баран испитэ. Хас биирдии охсууну хонтуруоллаан, хардары охсор утары тактикаһын сөптөөхтүк туттан, техника уонна тактика албастарын сатабыллаахтык туһанан, чаҕылхай кыайыны ситиспитэ.

Ити курдук, Луковцев уонна Ананьев киирсиилэрэ — турнир саамай үчүгэй киирсиитинэн ааттаммыта. Юрий Луковцев күрэхтэһии биир бастың боксерун иһин бириис ылбыта.

Саха сирин боксаҕа чемпионатын, Саха государственнай университетин, Саха уобаластааҕы «Спартак» ДСО сэбиэтин хас да төгүллээх кыайылылааҕын, Саха АССР норуоттарын үбүлүөйдээх спарта-

киадатын чемпионун, ССРС наукаларын академиятын Сибирдээҕи филиалын бэтэрээнин, биологическай наука кандидатын, 80-тан тахса научнай үлэлэр ааптардарын Юрий Семенович Луковцевы, лоп курдук 80 сааһын туолбут үөрүүлээх үбүлүөйүнэн истинник эбүрдэлибин!

Убаастыбыллаах Юрий Семенович! Куруук доруобай, ситиһиилээх уһун байылыат олобу баҕарабын. Айыылар араначчылаатыннар, Айыы Тангара көмөтүнэн барыта этэннэ буолуохтун, дьол-саргы тосхойдуон!

Александр ТЫАСЫТОВ,
ССРС спордун мастара, Саха АССР үтүөлээх тренерэ, Саха АССР Республикаһын физическэй култуураҕа үтүөлээх үлэһитэ, Ньурба оройуонун бочуоттаах гражданина.

суруллубукка сэнээрии

Оонньуу күлүк өттүн көрдөххө...

«Арчымы» кэлбитэ. Петр Павлов «Азия оҕолоро» норуоттар икки ардыларынааҕы спортивнай оонньуу түмүктэрин туһунан бастакы балаһаҕа суруйбутугар санаабын быктарыахпын баҕардым.

Элбэх ситиһиилээх, аан дойду, Европа, Россия күрэхтэһиилэриттэн саамай элбэх мэтээли аҕалар дуобашпытын оонньууттан туоратан кэбистилэр. Кыһылыаах баҕайы. Үөһээ олорон олох 2–3 тойон быһааран кэбиспит буолуохтаах дээн сэрэйэбин.

Дуобатчыт оҕолор төһөлөөх хомойбуттара буолуой, ити үлүгүрдээх оҕо, спорт бырааһынньыгыттан мэлийээнэр. Дуобат оннугар ханнык эрэ Го дээн, биһиэхэ олох да сайда илик көрүнү киллэрбиттэр. Бастаан күүскэ сайыннарыахха, баһылыахха баар этэ буолаба дии. Онтон дэ киллэриэххэ сөп этэ. Кыһылыааҕа баар, аны киллэрэн баран, Саха сирин аатыттан атын регион оҕолорун кытыннарбыттар.

Дэ сүрдээх баҕайы. Уонна Гоҕа олох аҕыйах хамаанда кытынна. Мин атын сиртэн киллэрэри, легионердары эмиэ ааптар суруйбутун курдук олох утарабын. Тустууга, классикаҕа эмиэ бааллар үһү дии, кырдык дуо? Оонньуулар аастылар, сирэй өтгө үчүгэй, уруй-айхал бөҕө! Кэнниттэн күлүк өттүн көрдөххө, кини сөбүлээбэтэ, утарара, табыллыбатаҕа элбэх быһылыах.

Ону барытын ким эмэ кырдыктыгы суруйуо дуо, саарбах буолуо. Ким да тойотторгон кырыы хараһынан көрүллүн баҕарбата буолуо?! Онтон эһиги, ааҕааччылар санаабытыгар хайдаҕый?

Анатолий МУРУНОВ.
Таатта.